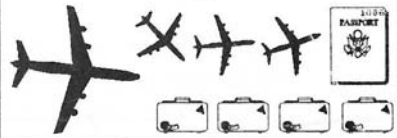

MARTS 1991
26 ÅRGANG NR. 2

DANISH WESTINDIAN SOCIETY
PROTEKTOR: HENDES MAJESTÆT DRONNINGEN

Festivalrejsen 1992

Nyt om rejsen i 1992

Nye bøger anmeldes

**Governør Farrelly's
tager fat påny**

**Den danske kirkegård
på St. Thomas**

Turismen stadig opad

Nye bybusser

**Et svar på et svar
om Tutein'erne**

Forsidebilledet er fra "Crucian Fiesta", karnevallet på St. Croix. En moko jumbo, fanget af Steve Rockstein fra "The Daily News". Der er ellers ikke mange billeder i bladet denne gang. Til gengæld er det formentlig det blad, der til dato rummer mest tekst. Og endda har jeg måttet udskyde ikke så lidt. For eksempel en spændende beretning fra Tortola, den sidste del af "Valkyrien" turen, en ny og meget velskrevet beretning om orkanen i 1916, for slet ikke at tale om noget enestående materiale, som jeg har fået lov til at låne af et af vore nye medlemmer. Alt ialt så meget udskudt, at der kunne laves mere end et helt blad allerede nu.

Kazio Kirpaul er navnet på lederen af musikgruppen "Karlekammeret". Navnet til trods, er der ikke noget lummert ved dem. Snarere tværtimod. Det er noget af det musikalsk varmeste, jeg kender blandt danske orkestre, der mere end flirter med den vestindiske musik, og vel at mærke den "klassiske" calypso. Kazio sidder iøvrigt for tiden i Dansk Folkemindesamling og registrerer netop musik fra Dansk Vestindien!

Derfor er det et virkelig godt tilsagn, han har givet os i DVS. Vi får serveret den nye plade FØR den kommer til offentlighedens kendskab. Desuden får medlemmerne mulighed for at bestille pladen til særlig medlemspris, så de kan genoplive den glade stemning fra øerne - i gedigen dansk udførelse. Så ægte, at selv Addie Ottley på radiostationen WSTA har været forbløffet.

God læsning

Redaktion: Journalist Ole Bidstrup (ansvh.)
Lykkesholms Alle 2A, 4. sal
1902 Frederiksberg C.

Telefon: 31 24 10 20

Medlemsmøde

Fredag den 5. april 1991 kl. 19.30

i

Gl. Hellerup Gymnasium
Svanemøllevej 87, Hellerup

Vestindien før og nu

Et lysbilledforedrag af Jørgen O. Bjerregaard byggende på to besøg på øerne i 1976 og 1988. Foredraget vil beskæftige sig med fortid og nutid og der vil bla.a. blive fokuseret på arkitektur, natur, kultur, skoleforhold etc.

POLCALYPSO nr. 2

Orkesteret "Karlekammeret" holder forpremiere på sin nye plade, og spiller 3-4 af de nye numre, inspireret af Jamsie, Joe Parris og Lord Kitchener m.fl. Pladen udkommer ca. en uge efter og kan bestilles til særlig medlemspris.

Calypsonisk anretning - serveres af Mødeudvalget

PRIS: 45 kr. pr. deltagende medlem. Gæstebilletter 65 kr.
TILMELDING: Beløbet for deltagelse sendes til Girokonto 6 68 04 02 til DVS mødeudvalget, Rosavej 24, 2930 Klampenborg snarest muligt og senest den 29. marts. Girokvitteringen gælder som adgangstegn.

Med venlig hilsen

Mødeudvalget

■ Som det fremgår af Edith Torps indlæg i dette nummer af medlemsbladet, har vi nu modtaget en invitation fra St. Thomas og St. Croix til næste års festivalrejse til Vestindien, som vil finde sted fra 28. marts til 12. april 1992. Ca. 100 af vore medlemmer er inviteret til at deltage i rejsen, som vi forsøger at arrangere så billigt som muligt, og næste nummer af medlemsbladet, der udkommer i september, vil indeholde tilmeldingsblanket til turen. Den første uge skal tilbringes på St. Thomas, hvor vi er inviteret til at deltage i festlighederne af 75-årsdagen for Transfer-day den 31. marts. Den sidste uge gæster vi St. Croix, hvor der også vil være jubilæumsarrangementer i anledning af 500-året for Columbus opdagelses rejse til Karibien i 1492.

For man den har or det

■ Bestyrelsen arbejder med at iværksætte forskellige arrangementer i anledning af 75 års jubilæet herhjemme og i Vestindien, og i forbindelse med besøget vil vi gerne medbringe nogle gaver til vore venner på St. Thomas og St. Croix. Som omtalt ved sidste generalforsamling og andet steds i dette blad har St. Thomas ét stort ønske: En effektiv indhegning til beskyttelse af den gamle, danske kirkegård i Charlotte Amalie, hvortil der skal bruges 20.000 \$. Vi vil gerne i forbindelse med jubilæet kunne skænke dette beløb til kirkegården og søger om danske fondsmidler dertil. Men vi vil også bede vore medlemmer hjælpe med små og store bidrag som kan indbetales til Dansk Vestindisk Selskab på Giro 6 45 20 19. Jeg er sikker på, at alle vore medlemmer har forstået betydningen af dette kulturminde gennem Henning Henningsens medrivende foredrag om kirkegården, som har været aftrykt i dette og sidste nummer af medlemsbladet. Alt for mange bukkede under for tropefeberen og sluttede deres jordiske tilværelse på den danske kirkegård.

■ Der var stor deltagelse til vort sidste medlemsmøde for at høre om Peter Tordenskjolds bedrifter i vestindiske og danske farvande. Marinearkivar H. C. Bjerg skal have en varm tak for sit spændende foredrag, der indeholdt mange nye oplysninger om søhelten og dertil en række gode lysbilleder.

■ Det har imidlertid undret bestyrelsen, at der ikke var flere af vore unge medlemmer til stede ved dette møde om en farverig dansk søhelt. Hjemmeboende børn og unge er jo gennem forældrenes medlemskab fødte medlemmer af selskabet og dermed meget velkomne til møderne. Hvis selskabet skal leve videre ind i det næste årtusind, må vi have vor ungdom med! Ved tilrettelæggelsen af de kommende medlemsmøder vil vi forsøge at finde emner, der også kan tiltrække de unge. Til det næste møde fredag den 5. april håber vi at kunne komme med en musikalsk overraskelse efter Jørgen O. Bjerregaards livlige lysbilledforedrag om Vestindien før og nu, og det første møde i 1992 vil blive arrangeret som en Columbus-aften i anledning af 500 året for opdagelsen af Amerika. Men foreløbig håber vi på stor deltagelse af gamle og unge fredag den 5. april.
På gensyn med mange hilsener fra

Gunnar Thornval

Greetings to members of our two sister societies

Friends of Denmark in the U.S. Virgin Islands

Hello there!

It is February 8:
It's snowing!
Hurrah!
Where is
my sled?
Where are my
ice skates?

A few days previous, hints of yellow, white, emerald and jade green colors were making their appearance in gardens where early spring flowers were peeping up from the ground - eranthis, snowdrops, crocus and tulip leaves. Those dainty signs of spring are now under 7 inches of snow.

Not all of us are as joyful about the white scenery around us as the children are. Shovelling snow away from our driveways and sidewalks is not everyone's favorite exercise. Sloshy and slippery streets and sidewalks take a bit of the charm away from the white

♥ With gleeful voices kids dart about, all excited about the prospects of a bit of winter sports, - after 3 mild "green" winters. Luckily, winter set in just when many schools were closing for the winter vacation week.

winter. Still, there is something magical about seeing gardens, parks and the woods covered with a sparkling blanket of snow.

February 22: It is thawing and the landscape around us is beginning to resemble itself as the snow slowly melts away.

At the members' meeting in the evening, time just flew by as Chief Archivist, Head of Military Archives, H.C. Bjerg, told us about the famous Norwegian-born naval hero, Tordenskjold. Peter Wessel, as his real name was, was knighted and given the name Tordenskjold (Thunder Shield) when

he was a mere 25 years old. He was appointed Vice-Admiral at 29.

While you were in Denmark, you may have seen matchboxes with Tordenskjold's portrait on them? Or maybe you heard the Danish saying, "Tordenskjold's soldiers"? A number of songs have been written about this cunning and bold young man who served in the Danish Navy and won many battles during the Great Nordic War (1700-1720). (Norway was a part of Denmark from 1397-1814). This was the last time Denmark and Sweden were at war against each other.

After running away from his home in Norway at 14, his career at sea started as the youngest of a crew sailing from Copenhagen via Guinea and the Gold Coast (Ghana) to St. Thomas. There were strict rules and regulations to be followed on board the ship, orders to the captain as to which route he should sail to avoid Turkish pirates, what should be bought, the food supplies needed for the crew and the 447 slaves (lots of millet), how the slaves were to be treated and many other details.

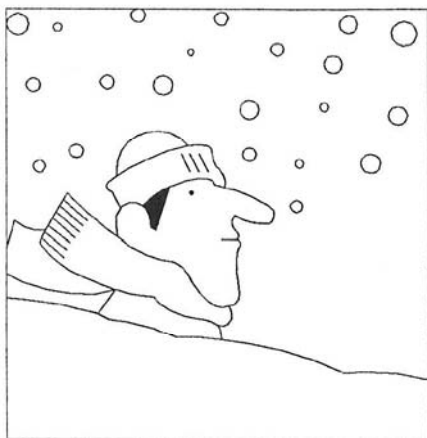
The round-trip took 19 months. An unexpectedly long stay in St. Thomas of 6 months was due to illness and death on board. The captain, 2 mates and the doctor were among the dead. The crew dwindled from 67 to 26, whereas 41 slaves had died en route.

After having studied at the Naval Academy, Tordenskjold rose rapidly from one rank to the other. During one of his first encounters with an enemy ship, he was running out of gunpowder. To

remedy this, he sent his trumpeter over to the enemy ship to ask the captain to lend him some gunpowder. "I hardly have any left myself", the captain answered. It all ended by the two enemy ships sailing up to each other and greeting each other with a "hurrah" and a drink!

One of Tordenskjold's most famous feats took place at Marstrand on the west coast of Sweden. He fooled the Swedish commander of the fortress overlooking the town into believing that the town swarmed with Danish-Norwegian soldiers, so he had better surrender, which he did. Before the surrender, a Swedish officer was invited to come to town to inspect the troops. He was taken from street to street and saw soldiers everywhere. Actually, there were only 200 men, but the men moved from one street to the other to fool the officer, who did not realize he was seeing the same men all the time. It is from this event we got the expression, "Tordenskjold's soldiers".

The Danish king once mentioned that he wondered what the Swedes thought about the war. Tordenskjold felt something should be done about this, so off he went to Sweden, captured a few Swedes and brought them to the king in Copenhagen. After being questioned, the king gave them presents and they were sailed back to Sweden the very same night! Cheeky, isn't it? No wonder Swedish mothers used the name Tordenskjold as a bogeyman to their children - "If you don't behave, Tordenskjold will come and get you!"

A full life, but a short one, was his fate. Shortly after the war, Tordenskjold offended a nobleman and was challenged to a duel. He was killed - 30 years old. His remains lie in a sarcophagus in the Holmens Church (Naval Church) in Copenhagen. You may have attended services there during your stay in Copenhagen.

Reality sometimes surpasses the most imaginative mind of an author, and this is the case with the many stories about Tordenskjold.

♥ We think of you and hope you are all well.

♥ Best regards to all of you, from all of us

Edith Torp

Den danske kirkegård på St. Thomas

Gul feber og malaria i Dansk Vestindien - Af Henning Henningsen

I forrige nummer startede vi på Henning Henningsens foredrag fra novembermødet. Det var moskitøerne udbredelse, der var grunden til de mange tilfælde af gul feber og malaria, som endda var kendt i Danmark som "koldesygen". Henning Henningsen fortsætter:

Under en koldesygge epidemi på det myggebefængte Lolland 1812 var 28.788 personer angrebet af denne form for malaria, og af disse døde 1.114, hvilket nok var billigt sluppet.

Der foreligger utallige beretninger om gulfeberens kvaler, om den brutale og komplet nytteløse behandling på snavsede hospitaler, om hvordan de døende og døde blev kastet i store massegrave med læsket kalk; også om skibe, som lå herreløse, fordi hele besætningen var uddød. Lægerne var selvfølgelig totalt rådvilde overfor sygdommen. Hovedmidlet var at årelade de syge, hvad der blot svækkede dem. Nogle patienter stod krisen igennem og kom sig uendeligt langsomt bagefter, dog med den risiko, at sygdommen kom tilbage.

Andre, og det var ikke altid de svageste, bukkede under. Kløge folk var parat med "gode" husråd mod feberen: *at drikke godt med havvand, altid at have en skrå i munden, at afstå fra fed mad, at indtage brækmidler, at vogte sig*

for sved og træk, stadig at være i bevægelse, at gnide kroppen med uld eller flonel, dyppe for eksempel i whisky, o.s.v.

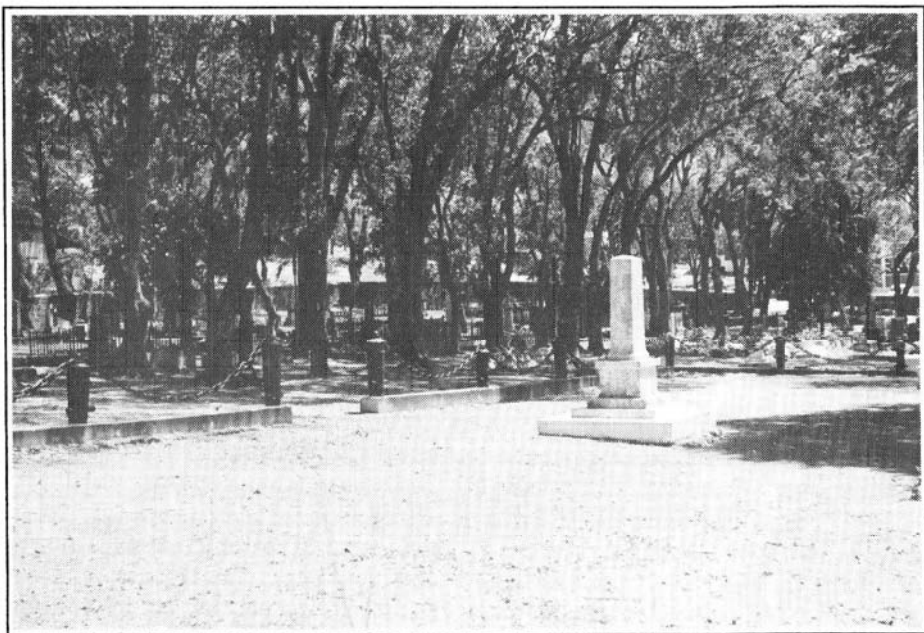
Indianerne i Sydamerika kendte et lægemiddel: ved kogningen af cinchona-træets bark, kaldet kinabark, fremkom en ildesmagende væske, som kunne helbrede malariaen. Det var kininen, men det varede mange år inden den blev almindelig brugt. Mod gul feber havde man intet lægemiddel.

Feberen i Vestindien

Europæerne mødte både malariaen og den gule feber kort efter opdagelsesrejsernes første tid, selv om der kun er noteret meget lidt herom. For eksempel skal Sir Francis Drake i 1585 have mistet $\frac{1}{3}$ af sine 1300 raske gutter på et togt i Vestindien, og han døde selv af feberen i 1596, også i Vestindien. På slaveskibene i 16-1700 årene omkom en stor procentdel af mandskabet af feber, mens afrikanerne var mere modstandsdygtige, måske fordi de fleste af dem havde haft lettere anfald og var blevet immune. Nogle mener dog, at sygdommen ikke kan give immunitet.

Historien om danskernes bosættelse i Vestindien fra 1660-erne og opefter giver mange antydninger om, hvordan både kolonisterne, søfolkene og de

Den danske kirkegård set fra det "danske hjørne", med Jessens strenge, klassicistiske obelisk i forgrunden. Den smukke have med de mange træer er ikke stor, men den rummer mange minder om medlemmer, danske og indfødte, af den lutherske menighed i Charlotte Amalie fra 18-1900 årene. Foto: Henning Henningsen 1967.

medsendte soldater rask væk døde i skarevis. Skibet "Pelikanen", der kom til St.Thomas i 1673, havde for eksempel en besætning på 67 mand. Syv døde undervejs, og i Vestindien døde 53, så der kun var syv tilbage. I 1696 var der på Frederiksfort kun fem soldater og på Christiansfort - begge på St. Thomas - en løjtnant, en soldat og en tambur tilbage af de mange soldater, som var kommet friske derud. Også af

embedsmændene døde mange, og det tit få uger eller måneder efter deres ankomst. Og sådan fortsatte det langt op i 1800-årene. Dødens høst på de udsendte danske orlogsskibe var ligeledes uhyggelig stor; både officerer og orlogsgaster døde som fluer: Om morgenen rød, om aftenen død! Carstens skrev i sin bog om Vestindien ca. 1740, at St.Thomas var "det slemmeste land med sygdom, som kan findes under solen, thi der bliver ingen sparet, ingen véd sig dér nogen tid fri". Han fortæller om en engelsk kaptajn, der kom til St.Thomas. For at undgå smitte blev han selv på sit skib og sendte i stedet sin styrmand og et par mand ind. Alligevel døde han og de folk, der ikke havde været i land, ombord og blev begravet på St.Thomas. Moskitoerne har selvfølgelig sværmet om skibet.

Allerede før Danmark købte St. Croix af Frankrig i 1733, havde franskmændene anlagt en kirkegård specielt til protestantiske søfolk, nemlig den velkendte lille holm Protestant Cay i "Bassinnet", bugten ved Christiansted. Katolikkerne tålte ikke, at lutherske "kættere" besudlede deres kirkegårde ved at blive lagt der i den indviede jord, - forøvrigt præcis som katolikker ikke hos os ikke måtte vanhellige protestantiske kirkegårde.

I 1750-erne døde der så mange på St. Thomas, at man i en fart måtte anlægge en ekstra kirkegård (1752). Det gik så hurtigt, at man ikke havde tid til at indvie den, men som præsten skrev i kirkebogen: det vil intet sige, al jordens er Herrens! Samtidig måtte man i al hast indrette et hospital for de mange syge søfolk.

I de følgende år nævnes feberen flere gange af engelske, tyske og danske søens folk. Især i 1793 skal den have hærget voldsomt blandt soldaterne på St. Croix. De engelske besættelsesstyrker 1801 og 1807 mistede også talrige folk. Sygdomme kostede normalt langt flere døde end krigsslag.

1807 fortæller en skibsdreng på et dansk skib ved St. Thomas, at han følte sig syg og fik blå pletter på hænder og i ansigtet. Da en stiv kognac-snaps ikke hjalp, blev han slæbt på hospitalet. Det første han oplevede dér var, at en ung patient sprang ud af sin seng, drejede nogle gange rundt om sig selv og faldt død om på gulvet. "Hr. doktor, skal jeg også dø?", spurgte den lille fyr forskrækket, men faldt med det samme i delirium og måtte bindes til sin seng

på hænder og fødder. Lægen gav ham seks spanske fluer for at få trukket det onde blod ud af ham. De virkede så godt, at lægen næste morgen turde sige, at han kunne være ganske rolig; han skulle ikke dø. En gammel hospitalsneger gav ham medicin: kinin i madeira, og efter tre uger kom han sig, men kunne ikke stå på benene og måtte genoptrænes. - Man bemærke, at hospitalet kendte kinin som lægemiddel.

Også på St. Croix rasede sygdommen samme år så stærkt, at folk døde som fluer, og den danske orlogsfregat, der lå derovre som stationsskib, fremskynkede sin afrejse til Danmark, da det ville være den visse død for alle at blive liggende. Der var allerede konstateret nogle tilfælde af sygdommen ombord, men alle kom heldigvis godt hjem. Det var værre med orlogskorvetten "Najaden", der 1821 lå ved St. Thomas, hvor 2 løjtnanter og 22 gaster døde. Samme år døde 45 på hospitalet i Christiansted. I 1830-erne berettes om en del dødsfald på St. Croix. Selvfølgelig er der masser af tilfælde, vi ikke hører om.

Feberen vender tilbage

Efter nogle forholdsvis sunde år kom den gule feber frygtelig tilbage i 1850-erne og 1860-erne. Ifølge statistikken døde 812 på St. Thomas mellem 1852 og 1859. Dette officielle tal ligger dog uden tvivl lagt i underkanten; havnen var fuld af koffardiskibe, og mange døde ombord uden at det blev meldt til øvrigheden. De blev formentlig uden videre kastet i søen, i "den våde grav",

som skik var. Det var nemt og hygiejnisk, og måske havde de overlevende ikke kræfter nok til at transportere syge og døde i land. I 1860-erne registreredes 446 døde, men det tilføjes her, at tilfældene på skibene ikke er taget med. Fra anden side ved vi, at orlogsbrikken "Mercurius", der lå som stationsskib derude, mistede $\frac{3}{4}$ af besætningen i 1853. Endnu i 1875 havde de engelske myndigheder på St. Thomas på den sorte liste som en usund plads for de søfarende. Det tør siges. En dansk sømand fortæller, hvordan han en dag ledsagede en syg og modvillig kammerat for at få ham indlagt på hospitalet i Charlotte Amalie - det tidligere militærhospital, der lå på det nuværendes plads tæt ved kirkegården i Hospitalsgade; det oprettedes i 1821 og nyopførtes i 1827. Der omtales andre hospitaler før dette. - i gården var flere sortsvættede kister opstablede, og under trappen til hospitalet stod nogle folk og pakkede lig i kister. Det virkede frygteligt på den syge, som i forvejen havde tryglet sin ven om ikke at føre ham derhen, hvor kun døden ventede ham. Den lange riste række af friske grave på kirkegården forøgedes daglig, tilføjer beretningen.

Det gik mange skibe ligesom bark "Herman" af København ved St. Thomas 1857, et af de værste år. Mandskabet lossede selv kullasten i den forfærdelige varme. Først blev skipperen og styrmanden angrebet, og efterhånden gik de fleste andre også ned med flaget. Kun sejlmageren og en tysk sømand, der for sundhedens skyld tullede den ene romtoddy efter den anden i sig, blev ikke ramt. Havnen var bogstavelig talt fyldt med skibe, som

ikke kunne sejle derfra, da deres mandskabet var døde og der ikke var nok lokale søfolk at forhyre i deres sted. - 1867 var forøvrigt også det store orkanår, med ødelæggelser og så store søskælv, at landet bævede og hospitalets mure vaklede. De stakkels syge blev grebet af panik, fortælles der, og sprang ud af deres senge for at søge frelse.

En anden dansk sømand skrev i sin dagbog, at han så et engelsk skib flot løbe ind i havnen, men i løbet af 14 dage var hele besætningen på 21 mand døde og puttet i jorden. Kun kaptajnen var tilbage, og han gav op et dage efter. Han fortæller videre i dagbogen, at den som blev angrebet i reglen var dødens visse bytte. Selv fik han også gulfeberen og vågnede en nat under heftig opkastning, hovedpine, smerter i øjnene og lemmerne. Da han stod ned fra sin hængekøje, besvimede han, dog uden egentlig at føle smerter. Kammeraterne så, at han var gul over hele ansigtet og kroppen, og forsøgte at fylde ham med kalomel (merkurklorid) og kinin, de eneste lægemidler mod feberen, man efter hans udsagn kendte. Han lå flere dage uden bevidsthed, men da han endelig vågnede, var krisen overstået, selv om han i lang tid derefter var totalt udmattet og kraftesløs.

Efterhånden sluttede også koleraen sig til som en ny trussel, og man måtte bygge en karantænestation ved havnen i 1860-erne. St. Thomas var endestation for de europæiske skibslinier, især for de engelske postpaketter, og der døde så mange af mandskabet og de rejsende, at ingen passager og ingen sømand

efterhånden turde vove sig til St. Thomas. Det var ødelæggende for forretningslivet og handelen at få så slet et rygte, - turister var der dengang ikke så mange af. Først efter ca. 1883 tog den gule feber af, men så herskede den til gengæld med ødelæggende styrke i de sydamerikanske havnebyer.

Selv om vi ikke fra St. Thomas og St. Croix kender de hårrejsende, men i det store og hele sande historier om den uhygiejnisk og inhumane patientbehandling på hospitalerne, som de katolske sygehuse i Brasil og Ecuador, Havanna og Mexico bliver beskyldt for, har der selvfølgelig ikke været betryggende der, især da man ikke var klar over hygiejnens store betydning, ej heller anede, hvad den gule feber egentlig var og hvordan den skulle behandles. Hospitalsforholdene i Danmark var dengang jo heller ikke efter vor tids strenge krav.

Af jord er du kommet.

Hvordan sømandsbegravelserne på St. Thomas danske kirkegård rent praktisk foregik, hører vi direkte noget om i de mange beretninger. I 1756 blev soldater og orlogsmatrosen begravet med den sædvanlige honnør, d.v.s. at et detachement rykkede ud ved hver begravelse om formiddagen kl. 11 og afgav æresvagt samt affyrede tre salver over graven. Efterhånden blev der så mange begravelse, at man måtte indskrænke æresbevisningerne til at affyre en kannon salut fra fortet. Efter den tid var ceremonierne meget enkle og skræbende, i hvert fald for søfolkene. På grund af varmen skulle de døde hurtigt i

jorden; hver fik sin egen sorte kiste og sin grav i indviet jord. Naturligvis blev det gængse kirkelige begravelsesritual med jordpåkastelsen - det endelige punktum for en kristens liv - iagttaget, selv om der næppe blev holdt nogen ligtale ved småfolks grav. Præsten ved den lutherske kirke må til tider have haft meget travlt. Det forekom nok yderst sjældent, at der har været bare et lille ligfølge med, - skibskammeraterne kan have været syge eller døde, eller skibet kan være afsejlet. Normalt har rederiet skullet sørge økonomisk for begravelsen gennem dets forretningsforbindelse på øen, men dette kan også have haft sine vanskeligheder, for eksempel hvis kaptajn eller styrmænd var døde. Hvorvidt det lokale fattigvæsen i givet fald måtte træde til, som det kunne være tilfældet i Danmark ved begravelse af fremmede søfolk, kan jeg ikke sige noget om, men det er nok sandsynligt.

Der blev ikke lagt eller sat nogen gravsten over den jævne sømands grav. Ganske vist findes der ifølge Tyge Hvass' liste bevaret 18 ligsten over søens folk, men det er enten skibskaptajner - ialt fire - eller folk fra de danske orlogsskibe, som er blevet hædret på den måde. Af og til kan man, som det også kendes fra sømandsbegravelser i Danmark, have lagt et par konkylier fra stranden som pynt på graven, så den døde ved at lægge øret til har kunnet høre palmernes susen og bølgerne brusen.

Efter den gængse tidsperiode på 20 år blev graven sløjft. Den døde var da forlængst glemt. Der er derfor i vore dage intet som helst synligt eller hånd-

gribeligt, der minder os om, at kirkegården her har været en af verdenssøfartens større kirkegårde. Det kan vi kun læse os til.

Andre store sømandsgravpladser.

Verden over findes der ikke så få store sømandsgravpladser, hvis historie dog kendes nødtørftigt. Der er ikke rigtig nogen, der har set, hvilket interessant emne for studium der frembyder sig her. Selv har jeg andetsteds skrevet lidt om det i korte træk. Her kan jeg blot nævne nogle enkelte, som for eksempel hvalfangernes kirkegårde fra 1600-årenes begyndelse på Svalbard (Spitsbergen); kinafarernes begravelsespladser i 17-1800-årene på Danes' Island og French Island på Java og Kapstaden i Sydafrika; gulfeber-begravelsespladserne i Rio de Janeiro, Santos og Guayaquil i Sydamerika. En meget vigtig sømandskirkegård var mellem 1510-1900 den lokale kirkegård i Helsingør, som tjente som gravplads for hele Nord- og Østersøfarten. Og der er mange flere. Overalt langs verdenshavens kyster ligger eller har ligget døde søfolk: strandvaskere, druknede forliste, ofre for ulykker og søslag. Og hvor mange blev ikke ned-sænket i "den våde grav", kastet i søen med religiøse ceremonier og en kanonkugle ved fødderne, så de kunne synke ned på havets bund.

Danish Cemetary på St. Thomas idag

Når vi i vore dage besøger den danske kirkegård i Charlotte Amalie, hvor arkitekt Tyge Hvass som nævnt i 1919-

20 på Nationalmuseets foranledning fik reddet en del gravsten og mindetavler over kendte og betydningsfulde danske embedsmænd, militærpersoner, handelsfolk m.m. og sat den op i muren i et stemningsfyldt arrangement om helten fra Sjællands Odde, guvernør Jessens hvidkalkede gravmæle i det ene hjørne, kan vi, som vi startede med at sige, læse og lære en del om samfundets V.I.P.'ere, og om hvor kort livet mange gange blev for dem, der friske og stærke kom derud, - uden beskyttelse af vaccinationer, effektive lægemidler og betryggende lægebehandling. Men vi må heller ikke glemme det store flertal af døde, hvis sløjfede grave vi ikke kan se mere: den store tavse skare af menige militære, mindre tjenestemænd, almindelige mennesker og især søfolk, som fandt deres sidste hvilested fjernt fra hjemlandet, ukendte og forglemte, uden navn og uden profil.

En kirkegård i fugtig tropeluft kommer hurtig til at se jordslået og forsømt ud. Når dertil kommer tanke- og hjerteløse menneskers hærværk - som vi jo desværre heller ikke er helt fri for i Danmark -, samt skader fra orkanvæltede

træer, kan vi forstå, at det er et beko-
stelig problem at holde kirkegården
i de tidligere danske besiddelser i
sømmelig stand og værne dem mod
voldsmænd. Hvis disse smukke dødens
haver stadig siger os noget, personligt
og historisk, og hvis vi føler en national
forpligtelse, er her en god sag at støtte.

Henning Henningsen

Værn om den danske kirkegård på St. Thomas

Da de dansk-vestindiske øer den 31.
marts 1917 blev overdraget til USA,
overgik ejendomsretten til de tre kirke-
gårde, som de lutherske menigheder
fra gammel tid havde haft i Charlotte
Amalie på St. Thomas og i Christian-
sted og Frederiksted på St. Croix, til
de amerikanske myndigheder. Dan-
mark bevarede imidlertid brugsretten
mod at vedligeholde kirkegårdene, og
den danske statskasse har lige siden
ydte årlige bidrag til bevarelse af kirke-
gårdene som et minde om øernes tid
under dansk styre.

Kirkegården i Charlotte Amalie, der
har 245 grave og et særligt anlæg, hvor
der i 1922 blev rejst en mindesten over
danske mænd døde i fædrelandets
tjeneste, er omgivet af en lav mur,
hvori der er en gitterlåge, som aflåses
om natten. Det er imidlertid let at
springe over muren eller komme ind
på kirkegården via en ikke-afspærret

afvandingsgrøft. Resultatet er, at uøn-
skede elementer fra det omliggende
fattigkvarter i de senere år har øvet
hærværk på kirkegården, der øjensyn-
ligt benyttes som samlingssted for
narkomaner og alkoholikere.

Det område, der skulle være et fred-
fyldt minde om danskertiden, af histo-
risk interesse for beboerne og tilrejsen-
de turister, er derfor nu i en lidet
værdig tilstand, der ikke kan afhjælpes
af de årlige vedligeholdelsesbidrag, i
øjeblikket \$ 3.400 årligt.

Den bedste måde at sikre kirkegården
på for eftertiden er ifølge det der-
værende danske generalkonsulat at
rejse et trådhegn oven på kirkegårds-
muren og at spærre adgangen til afvan-
dingsgrøften. Udgiften hertil vil ifølge
indhentede tilbud andrage \$ 20.000.

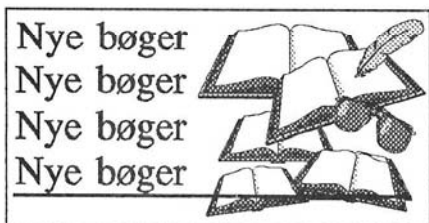
Der er i 1989 på basis af testamen-
tarisk disposition stiftet en fond i Char-
lotte Amalie "Danish Cemetery Resto-
ration Fund", med det formål at restau-
rere og vedligeholde gravene på kirke-
gården. Den danske honorere general-
konsul på stedet er medlem af bestyrel-
sen for fonden, der er registreret som
en "non-profit" organisation med deraf
følgende skattefrihed i USA. Fondens
kapital, der p.t. er på ca. 2.600 \$, er
langt fra tilstrækkeligt til at bekoste
udgiften til et hegn. Fondsbestyrelsen
vil derfor inlede en indsamling af frivil-
lige bidrag med henblik herpå blandt
øernes danske og historisk interessere-
de amerikanske indbyggere.

Bestyrelsen for Dansk Vestindisk Sel-
skab finder, at det vil være en naturlig
opgave for Selskabet at bistå med at

skaffe de fornødne midler til en effektiv indhegning af kirkegården, og blev ved generalforsamlingen 25. oktober 1990 bemyndiget til at indsamle beløbet blandt medlemmerne og ved henvendelse til forskellige fonde. Vi vil gerne kunne give St. Thomas det indsamlede beløb på 75-års dagen for adskillelsen i 1917, den 31. marts 1992, hvor Dansk Vestindisk Selskab er inviteret til St. Thomas.

Vi tager derfor gerne imod store og små beløb til dette formål fra vore medlemmer, som bedes indbetale pengene til Selskabets postgiro 6 45 20 19, Dansk Vestindisk Selskab, Knud Lund Petersen, Lyngskrænten 23, 2840 Holte, eller sende check til ovennævnte adresse.

Gunnar Thornval

Jørgen O. Bjerregaard har hele tre bøger til anmeldelse denne gang. Arona Petersen vil være nogle af bladets læsere bekendt her fra medlemsbladet, hvor vi ind imellem har sakset hendes vidunderlige rubrik i "The Daily News". Poul Kristensens lille bog om de gamle danske tropeøer fik, som Jørgen O. Bjerregaard skriver en lidt ublid medfart hos dagbladsanmelderne, men DVS-medlemmer vil kunne give både Bjerregaard og dette blads redaktør ret i, at her er der for en gang skyld en handy bog, som er en god

vejledning og indgang til øerne. Det har man savnet blandt de mange, der ellers er skrevet....

My Name Is Not Angelica

af Scott O'Dell. A Dell yearling book, trykt i USA 1990. 130 sider med farvet omslag. Pris: 3,50 dollars.

■ Bogen handler kort fortalt om den seksten årige Raisha, som bliver bortført som slave fra Afrika i 1730-erne. På et dansk slaveskib bliver hun ført til dansk vestindien, hvor hun opkøbes af en plantageejer på St. Jan. Her løber hun ind i oprøret i 1733, hvor negrene gjorde oprør mod guvernør Gardelins strenge slavelove og mod de hvide plantageejere på øen. En begivenhed, som Thorkild Hansen så levende har skildret i sin bog "Slavernes øer". Oprøret bliver som bekendt nedkæmpet ved hjælp af franske tropper, som driver klapjagt mod slaverne. Det ender med, at flere af dem begår selvmord. Dog ikke Angelica, som vælger at føde sit barn.

Bogen, som i første omgang henvender sig til unge læsere, kan også godt læses af voksne som letlæsning. Der er tale om historisk fiktion med udgangspunkt i virkelige hændelsesforløb.

Jørgen O. Bjerregaard

The Food & Folklore of the Virgins Islands

af Arona Petersen. Trykt i USA 1990. 300 sider med farvet omslag. Forsidens illustration er en gengivelse af et maleri af Arona Petersen "The Melee Queen". Pris: 24 dollars.

> > > > > > > > > > > > > > > >

Arona Petersen er madekspert, forfatterinde, urteekspert og er tillige meget berejst. Hun er født på St. Thomas og siger selv, at hun har beskæftiget sig med madlavning, så længe hun kan huske. Hun har bla.a. været kok i "Fort Buchanan Post Exchange" og "Special Service Army Base" på Puerto Rico (1940-1947) og senere i "Mitchell Field Airforce Base" i Garden City, Long Island (1956-1958).

I 1960 vendte hun tilbage til St. Thomas og åbnede først restaurant "Pit Stop" og senere "Hillside Way Restaurant and Catering Service". Hun er ekspert i vestindisk madlavning og vestindiske kultur og har gjort et stort researcharbejde. Da hun i 1972 blev enke, rejste hun til bla.a. Sydamerika for at indsamle viden om "primitiv" madlavning. Hun søger forbindelsen mellem afrikansk madlavning, som den var, da den i sin tid af slaverne blev bragt til vestindien og moderne vestindiske madlavning. Hendes bog om vestindisk kultur og mad er en spændende bog, hvor hun binder kultur og madlavning sammen. Og er det ikke også således, at madlavning og kultur hænger nøje sammen? Sproget er vestindiske og bogen er fyldt med små overraskelser. For yndere af vestindisk er der en masse interessant læsestof.

Et minus ved bogen: den mangler en indholdsfortegnelse og så ville det have været rart med nogle illustrationer.

Jørgen O. Bjerregaard

St. Croix, St. Thomas, St. Jan
- De gamle danske tropeøer
af Karl V. Thomsen og med fotografier
af Eva og Poul Kristensen. Udgivet på

Poul Kristensens Forlag, 1990. 68 sider. Pris: 118 kr.

Det er bogen for den, som hurtigt vil sætte sig ind i de vestindiske øers historie og kultur. Selv om den kun er på 68 sider, så er den fyldt med en masse gode oplysninger. Først et kort afsnit om øernes historie. Så følger tre afsnit, som behandler hver ø for sig. Et afsluttende afsnit indeholder en række praktiske oplysninger. Bagest er der et register og kortskitser over de tre øer og byerne Christiansted, Frederiksted og Charlotte Amalie.

For den garvede vestindienfarer/læser er der intet nyt at hente. Men bogen har den fordel, at den er hurtigt læst. Den kan absolut anbefales for folk, som ikke bryder sig om tung og faglig læsning.

De mange fotografier er alle i farver. Flere anmeldere var lidt hårde ved netop billedsiden. Et sted stod der i anmeldelserne, at der ikke var et eneste godt billede. Det er nu ikke rigtigt. Men bogens format gør, at billederne måske ikke altid kommer til deres ret.

Udgiveren Poul Kristensen fortæller, at det egentlig var en udstilling om bogkunst i New York og en efterfølgende rejse til de vestindiske øer, som gav ham lyst til at lave bogen. Og det skal da også bemærkes, at bogen er sat med **Bembo** antikva og er trykt på fint, glittet papir hos Poul Kristensens Grafiske virksomhed, der også er Kongelig Hofleverandør.

Jørgen O. Bjerregaard

Festivalrejsen 1992

Rejsen til St. Thomas og St. Croix bliver 28. marts - 12. april 1992

Vi har nu fra vore søster-foreninger på St. Thomas og St. Croix modtaget invitation til at tilbringe 14 dage på øerne i perioden 28. marts - 11. april, 1992, således at vi kan deltage i festlighederne i anledning af, at den 31. marts er 75 år siden, øerne overgik til U.S.A.

PRISMÆSSIGT kan vi ikke konkurrere med charterrejserne. VOR rejse er et éngangsforetagende, ikke en regelmæssigt gentaget rejse baseret på langtidsaftaler med charterfly og hoteller. Med den nuværende situation i Mellemøsten er det meget vanskeligt at sige, hvor meget rejsen, inklusive forsikringer og gaver, kommer til at koste om et års tid, men lad os være optimister.

OPLEVELSEMÆSSIGT kan charter-selskaberne derimod ikke konkurrere med VOR rejse til øerne. At blive taget i hånden af vore søsterforeningers meget gæstfrie medlemmer, at

opleve deres øer med fest og farver, at knytte nye venskaber eller se gamle venner, kan slet ikke sammenlignes med nogen anden form for rejse. Vore værter gør meget for, at vi skal tage så mange dejlige minder med os hjem som muligt. Det er en rigtig FESTIVAL.

Jeg har undersøgt mange muligheder for at finde den bedste og billigste rejse ud øerne. De billige tilbud om flyrejser via andre øer forudsætter ekstra overnatninger og dyre flybilletter for at komme videre til St. Thomas. Dette gør rejsen betydeligt dyrere end den foreløbigt planlagte rejse med LUFTHANSA via Frankfurt og San Juan, Porto Rico. Vi kan være på St. Thomas sent om aftenen samme dag, den 28. marts.

På hjemrejsen den 11. april planlægger vi en sightseeingtur i San Juan, Porto Rico. Vi er i København igen ved 18-tiden Palmesøndag, den 12. april. Sightseeing-turen betales særskilt, da det er muligt, at nogle medlemmer ikke kan deltage heri p.g.a. flyforbindelser til andre steder, de gerne vil besøge efter Festivalen på øerne.

For medlemmer, som ønsker at forlænge deres rejse udover Festivalen, gælder hjemrejsens gruppebillet med Lufthansa uden tillæg også fra Miami, Atlanta, Washington D.C., Boston og New York (enten J.F.K. eller Newark lufthavn). Hvis man vil rejse hjem fra Los Angeles eller San Francisco med

Lufthansa, skal der betales et tillæg. Alle andre rejsemål udover vor rejse fra 28. marts - 12. april, skal aftales og betales særskilt.

Vi skal allerede nu reservere flypladser for at sikre, at alle kan komme med. I betragtning heraf ville det være praktisk at have en indikation af, hvor mange der er interesseret i at deltage i rejsen. Jeg vil derfor bede alle, som regner med at deltage, om at sende mig en uforpligtende tilkendegivelse af, at de ønsker at deltage i denne Festival Rejse.

Den endelige tilmeldelse til rejsen gælder dog først, når tilmeldelseske-maerne, som udsendes i september bladet, er fyldt ud og sendt til mig. De vil blive meldt til i den rækkefølge, jeg modtager tilmeldelserne. Medlemmer, som har været vært eller tilmeldt som vært, vil have fortrinsret. I september bladet vil vi kunne sige, hvor meget rejsen vil koste, og bringe flere detaljer.

Med venlig hilsen

Edith Torp

Rejseudvalget,
Lyngbyvej 281, 2900 Hellerup

Bedre busser

Bussystemet på St. Thomas er blevet stærkt forbedret. I løbet af november blev 9 gamle busser erstattet med 13 nye, som er airconditioneret, og som en af chaufførerne sagde til reporteren fra The Daily News: "Den kan klare stigningerne på vejen til Red Hook."

De 13 busser bliver til 20, når 1. januar 1991 er passeret, hedder det i artiklen 20 november 1990. Den fortæller desuden om passagerer, der er meget tilfredse, især over de kølige busser. De udrangerede busser vil, om muligt, blive renoverede. Og ud af de 20, er det planen, at de 17 skal være konstant i rute på øen. To af de nye busser har desuden lift til handicappede, og det vil blive annonceret, hvornår og hvor netop de busser er i rute.

Columbus i knibe?

Når Columbusåret 1992 skal fejres, vil det være klogt, om turister, der gæster især Vestindien, holder hovedet klart.

De bør i det mindste være indstillet på, at der er kraftig diskussion om, hvorvidt det overhovedet er noget at fejre. De har man tidligere kunne læse om, her i medlemsbladet. I det ansete magasin "Times", var der i november en baggrundsartikel, der beskæftigede

sig med den debat. Den spænder fra raseri over at fejre 500-året for den totalt ødelæggende og raserende virkning, armadaerne fra først og fremmest Spanien havde på "Den nye verden" til jubel over den udbredelse disse rejser betød for den katolske trosretning. Indlæg på indlæg dukker op fra såvel "objektive" forskere som klerikale personligheder.

Den amerikanke aktivist, Russell Means, siger det så stærkt, at Hitler var vand ved siden af Columbus, mens "Hispanic's" i Amerika ønsker at hædre den berømte opdagelsesrejsende for hans udbredelse af den spanske kultur. Over for disse lidt mere verdslige kombattanter står så mere religiøse "krigere". I bestyrelsen for "Protestant U. S. National Council of Churches" holder man på, at det vil være bedre at undskylde end at jubilere.

Den holdning bliver imødegået af "U. S. Northeast Hispanic Catholic Center", hvor man kalder en sådan udgyldelse for racistisk over for dagens amerikanske folk og dets arv og især hispanic's.

Særlig i Latinamerika og Karibien vil der utvivlsomt blive gang i debatten. I det ene hjørne har man Cuba's Fidel Castro, der helt har afskrevet sig sin utvivlsomt spanske baggrund, erklæret sig for "indianer" og bekyldt spaniolerne for både voldtægt og at have gjort alle til slaver.

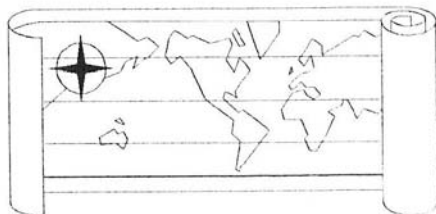
Men katolske biskopper i Latinamerika har deres egen sammenslutning, og den holder en stor konference om emnet i 1992, og blandt temaerne er et forsvar for de spanske missionærer, der beskyttede den lokale befolkning over for conquistatorernes vold og grusomhed.

Så er der igen andre, der ønsker en nyskrivning af det historiske forløb, formentlig i et ønske om større objektivitet end hidtil, men især med de tillæg af viden, som vore dages forskning har på al historieskrivning.

Men selv med den kan det blive svært at komme uden om, at på kun 22 år fra 1492 til 1514 formindskedes den Hispaniolske Taino-befolkning fra 8 millioner til 28.000, og i 1560 var den totalt udryddet.

Kort sagt: 500-året for Columbus skal nok blive fejret, men det kommer ikke til at gå stille af. Og skal man deltage i "festlighederne", vil det være klogt at stikke fingeren i jorden, før man bruger for blomstrende vendinger - uanset hvem blomsterne er tiltænkt.

Ole Bidstrup

En januarrapport fra de vestindiske øers regering viser, at øernes turisme er steget, trods året 1990 mere end noget var et genopbygningsår efter HUGO. Værst var det som bekendt på St. Croix, men stigningen for området totalt set har altså kunnet opveje genopbygningsproblemerne indvirkning på turismen. Årets første 11 måneder viser for hotelovernatningernes vedkommende en stigning med 71.291 til 1,6 millioner overnattende. Tilsammen har St. Thomas og St. John haft besøg af over 1 million krydstogtpassagerer, og det er en stigning på 9%. Selv om der har været et fald på antallet på St. Croix er den samlede stigning alligevel på 5,1%. Der kom 6,7% flere passagerer ind med fly til St. Thomas, men selv om der var nedgang i tallet for St. Croix, er totalen alligevel en stigning på 3,1%. Hotellerne regner med procent optaget på værelserne. Nogle af de største hoteller havde lidt nedgang, men igen: Totalt set en stigning med 1,6% til 63,4%

Området vil i 1991 formentlig kunne forvente yderligere stigning hvis Fre-

deriksted får sin mole til krydstogtskibene, som Farrelly lovede sin fødeby i tiltrædelsestalen. Hertil kommer, at der stadig arbejdes på en uddybning af sejlrenden ind til Christiansted. Det vil ikke give de største skibe adgang, men en række mindre vil kun have gavn af den, og så snart en sådant skib kommer ind til en by som Christiansted, betyder det ikke kun turister i gaderne, men også indtægter ved supplering af vand- og fødevarer beholdninger. Alt i alt synes udsigterne altså ikke værst.

Hvad Alexander Farrelly lover for øerne

Mandag den 7. januar 1991 var festdag på de vestindiske øer, det var dagen, hvor den fjerde valgte guvernør, Alexander A. Farrelly for anden gang svor eden som guvernør for en fire års periode sammen med viceguvernør Derek M. Hodge.

Der var fest i gaderne omkring Emancipation Garden, musik og taler, samt TV-kameraer, der fulgte og forevige de begivenhederne. Der var gæster fra nær og fjern, bl.a. premierministre og andre topfolk fra St. Kitts, Montserrat, Anguilla, Puerto Rico og British Virgin Islands.

Farrelly sagde i sin tiltrædelsestale, at nu havde hans regering lagt grunden til en stabil økonomi i den forløbne fire års periode, så der ville kunne ske en masse byggeri i den kommende periode, både åndeligt og materielt. Der

skulle bygges bro over kulturelle og racemæssige grøfter, og tillige over de huller, der stadig var i øernes infrastruktur. Der skal bygges nye veje og genopbygges gamle, sagde guvernøren. Vi vil også bygge en permanent mole til krydstogtskibene i Frederiksted til støtte for "min by", som han udtrykte det. (Farrelly er født i Frederiksted, tilføjer "The Daily News"). Der er behov for et nyt regeringshus på St. Thomas og et nyt gymnasium på St. Croix.

Talen blev holdt på "the bandstand" i Emancipation Garden, og herfra lovede han desuden de tusinder af tilhørere, at regeringen på ingen måde havde opgivet modstanden mod diskriminationen: - Vi, der kommer fra disse øer, må være de første til at honorere traditionerne fra de samme øer med at velkomme dem, der som vi går ind for liggeret og retfærdighed.

- Vi må bygge broer af forståelse og samarbejde mellem folk, hvide, sorte, brune, rastafarians. Født her, født hvorsomhelst, vi kan ikke tillade, at vores samfund kollapse i mismod og had.

Guvernøren fornyede sin egen forpligtelse til at gøre noget for uddannelsen og øernes unge. Hans højeste prioritet lå stadig på undervisningen, og han indrømmede, at de ansatte her behøvede bedre lønninger, men at det også ville gøre dem mere ansvarlige.

Han ønskede at bygge op fra bunden, d.v.s. starte med børnene og de unge, men at det også gjorde det nødvendigt at skabe muligheder for dem, når de

var færdige med uddannelserne. Det var med andre ord nødvendigt fortsat at sikre en økonomisk fremgang for øerne, så der ville blive kreative arbejdsmuligheder. Vi skal ikke tilbage til den tid, da Virgin Islanders var nødt til at drage bort for øerne for at skabe sig en fremtid.

Derek M. Hodge sagde, at regeringen ikke havde nået, hvad den gerne ville, men at det på den anden side ikke havde været den værste tid, han havde oplevet. Andre talere vidnede positivt om, hvad der var nået og gennemført efter nedturen med Hugo. Tænk blot på, hvor grelt det stod til for 15 måneder siden, sagde George H. T. Dudley. Kun 475 efter er dette område oven på igen efter dets værste økonomiske nedtur. Men vi har stadig det bedste til gode, tilføjede T. R. Molloy ved højtidelighedens afslutning.

En glad guvernør, klar til en ny periode på fire år. Så det vil være ham, der er guvernør, når vi kommer i 1992.

Med "Valkyrien" i VESTINDIEN

"Valkyriens" besøg i Vestindien er slut. I dette sidste afsnit af underkanoner S. Chr. Jul. Nielsens dagbog sker hjemrejsen efter næsten halvandet år. Det kræver kul i sækkevis, og på vejen hjem kommer vi til Bahama-øerne - og det bliver gradvist koldere...

■ **Onsdag den 4. april. Afgang fra St. Thomas.** Fra morgenstunden fortsatte mandskabet med at slæbe kul ombord, og da de kl. var 12.30 middag, bragtes den sidste sæk ombord under vældige hurraråb, men så var "Valkyrien" også så belemret med kulsække, som nogen professionel kulsælber. Folkene vaskede sig, klædte om og havde nu middag til kl. 3.

Der indfandt sig nu efterhånden ombord en kreds af danske familier for at tage afsked, og inde i byen var der almindelig flagning med danske flag,

langt flere end vi nogensinde har set i de 16 måneder, vi har ligget herude.

3 unge stude blev bragt ombord, de skal afgive fersk kød på den lange rejse, der nu forestår.

Den amerikanske guvernør kom ombord og aflagde afskedsvisit, og alt var nu efterhånden klar til afgang. Kl. 5 blev foretaget den sidste mønstring for at konstatere, at vi havde alle mand ombord, og kl. 5.10 kastedes den sidste trosse los, som forbandt os med Dansk Vestindien. Vort musikkorps kom på dækket, og til tonerne af "Kong Christian", og derefter "Der er et yndigt land" gled "Valkyrien" fra bolværket.

Vi manøvrerede os nu ud i havnen, og da vi var tværs af den amerikanske "Hancock", intonerede dennes musikkorps med "Kong Christian", som "Valkyrien" besvarede med den amerikan-

ske nationalhymne, hvorefter "Hancock" spillede "Home, sweet home". Besætningen gav os 3 rungende hurraer, som besvaredes af "Valkyriens" besætning, endelig hejste "Hancock" og den engelske kabeldamper "Harry Holmes" signalet "Lykkelig rejse". De 2 tyske skibe "Wasgenwald" og "Calabria" kippede deres flag til afsked, ligesom en del danske flag i land hilste os på samme måde. Nu var vi klar af skibene, og "Valkyrien" afgav 21 skud, medens det amerikanske flag hejstes på stor-toppen, og disse blev besvaret med 21 skud fra "Hancock" med det danske flag på toppen.

En sidste viften med huer og lommetørklæder til de forsamlede i land, og "Valkyrien" stod ud af havnen vesten om St. Thomas, og derefter blev kursen sat: N.L.Ø op til Færøerne. Måtte vi nu få en god og ikke for lang hjemrejse. Vejret er fint med måneskin, vinden er nordøstlig. Nu går det endelig hjem-efter.

■ **5. april, Skærtorsdag.** Vestindien er forsvundet fra synskredsen, vi ser kun himmel og hav. Dagen er forløbet stille og rolig, vejret er strålende fint, hjemrejsen begynder lovende. Ved middagstid passerede vi vor gamle bekendt, den engelske damper "Korono" på vej til St. Thomas. Den bragte os tit post hjemmefra, medens vi lå derude. Vi forespurgte pr. signal, om den havde post med, og den svarede os pr. trådløs: "No mail onboard", kippede sit flag og fortsatte sin kurs.

■ **6. april.** Havet ligger næsten spejlglat med lange bløde dønninger. I formiddags havde vi gudstjeneste på

agterdækket. Sidste nat forandrede vi kurs til Bermudas øerne, da chefen vil ind at komplettere vor kulbeholdning, vi har en lang rejse foran os, så det er godt at være velforsynet.

■ **7. april.** I dag har vi fået lidt kuling, men den er heldigvis agten for tværs og bringer os fremad. I eftermiddags blev den ene stud slagtet for at afgive påskemåltid til besætningen. Vejret er ikke så fint til aften, overtrukket med regnbyger, og vinden trækker sig desværre forefter.

■ **8. april.** Påskedag oprandt med fint vejr, og vi begynder nu på den 18. måned fra kommandoens rejsning. Atter i formiddag havde vi gudstjeneste.

Det er blevet føleligt køligere i vejret, og styrtebadet i morges var forfriskende koldt, og temperaturen i lukafet er nu kun 22 grader. Mandskabet har fået udleveret deres stortrøjer, som har været magasineret, medens vi lå i Vestindien. Særlig morgen og aften mærkes nedgangen i temperaturen, men vi har også passeret tropegrænsen og er vel nu ca. 150 mil nordud. Siden vi forlod St. Thomas har vi ikke haft musik, men i aften havde vi fornøjelsen af dens oplivende virkning, og mandskabet samlede sig om den med synlig glæde, ja den vil vi meget nødtigt undvære.

■ **9. april.** Påskehelligdagene er fordi, men udover gudstjenesten Langfredag og i går har vi egentlig ikke mærkes noget til helligdagene. Vejret har været os nådigt, og det er vi glade for. Ellers har tjenesten gået sin gang, mandskabet går "vagt om vagt", d.v.s. at haly-

delen ad gangen er til tjeneste på dækket og til kullempning 4 timer, og derefter fire timer fri, dag som nat. Vi har fået en del kuling med sø, men den er stadig agtenfor tværs og således medgående.

■ **10. april.** I morges tidlig nåede vi til Bermudas øerne, det er en øgruppe i Atlanterhavet, ca. 600 kvartmil fra fastlandet, Nordamerika. Kl. 7.30 kom lodsens ombord, og vi stod nu op langs landet og gik til ankers udfør hovedstaden Hamilton kl. 11 formiddag. Under sejladsen passerede vi en del småbyer, her er ganske kønt set herudefra med mange hvide villaer spredt omkring i landskabet. Under den sidste sejlads ind til Hamilton, passerede vi en mængde grønklædte småøer og holme. I krigshavnen udenfor byen lå en eskadre af engelske kampskibe samt en stor, fransk panserkrydser med admiral ombord. Selve byen Hamilton ser man ikke meget til herudefra, et par store hoteller, rådhuset, en mægtig, firkantet kirke med rødt tag og et firkantet tårn med spir i hvert af de fire hjørner er de mest dominerende bygninger. Efter middag fik vi en stor kullægter på siden, og det meste af landskabet blev sat i gang med kulfyldning. Vejret er koldt, og der blæser næsten en storm. De hvide tropedragter er nu, på enkelte undtagelser nær, forsvundet, og vi klæder os nu i vort hjemlige, mørke tøj. Der skal også et uldtæppe mere frem til natten.

■ **12. april.** Atter er vi til søs. Efter at have fået kul, taget friske provisioner ombord og været et trip i land og bese byen, forlod vi i dag kl. 1 eftermiddag Hamilton. I land langs havnen var der

ret livligt, her lå handelshuse, banker, kontorer og butikker i en lang række. Folk kom og gik og havde meget travlt, men kom man op i byen, som iøvrigt ikke havde nogen stor udstrækning, var der ikke meget trafik. Meget store hotelbygninger var som sagt de mest dominerende, men da disse tildels stod tomme på grund af krigen, lå de stille hen i fornem tilbagetrukkethed. Befolkningen er overvejende hvid, dog traf vi mange negre, men med et andet præg, end vi var vant til fra Vestindien.

Klimaet er nærmest halvtropisk, her var en overdådighed af blomster og frugter, af hvilke bananer og appelsiner var de mest fremherskende. I haver og anlæg voksede mægtige palmer, men cedertræet var det mest fremtrædende her på pladsen.

Efter at have krydset os ud igennem de mange småøer, stod vi ud i den mere rummelige krigshavn, og da vi passerede den engelske panserskib "Britania", stillede vor besætning op langs lønningen, medens vort musikkorps spillede den engelske nationalmelodi, og samme honnør fik den franske krydser, da vi passerede denne. Kl. 4 eftermiddag kvittede vi lodsens, vi var nu klar af landet og satte atter kursen nordøst til Færøerne. Nu har vi et langt stræk for os, vinden er os foreløbig gunstig, den er agtenfor tværs. Dækket flyder med kulsække, og her er kun levnet en smal passage, så man kan komme fra for til agter, og dækket bliver næppe ryddeligt før om en uges tid.

■ **13. april.** Fint varmt sommervejr og fair vind, det går rask hjemad. Mand-

skabet har vasket tøj det meste af dagen, og vi glæder os alle over det gode vejr.

■ **14. april.** Atter en fin dag med fair vind. Det svinder godt i kullene på dækket, og vi kan atter begynde at røre os. Appetitten skærpes kendeligt med det kølige vejr, men de fleste af os har også et par pund til gode, som vi mistede derude i varmen, forhåbentlig indvindes de, inden vi kommer hjem, desværre er der lang vej endnu.

■ **15. april, søndag.** Det er ikke søndagsvejr i dag, vinden er stadig god, men vejret er råt og koldt. Havgus og regn i forening gør opholdet på dækket mindre tiltalende, og nede i skibet er luften dårlig, da vi ikke kan åbne køjer og får frisk luft ind, men det går gudskelov hjemad.

■ **16. april.** Igen en dag med fint vejr og god vind. Henad aften tager vinden af, men samtidig går den foranfor tværs, og det er ikke så gunstigt.

■ **17. april.** I dag har vi haft modvind, men til gengæld er vi kommet ind i golfstrømmen, og denne hjælper os fremad. Alle kullene er nu væk fra dækket, og i morgen begynder vi at tømme rummene nede i skibet for kul, men der går nok en halv snes dage endnu, før vi er fri for kulstøv.

Vort musikkorps, som hver aften underholder os en times tid, gav i aften koncert nr. 400. Vejret er fint, men køligt - 18-20 grader.

■ **18. april.** Vinden er os i dag atter gunstig, og vejret er fint, men i dag er

temperaturen kun 14 grader. Vi er atter begyndt at give mandskabet lidt øvelser, men det er de meget fornærmede over. Skade at vi ikke benytter det gode vejr og sætter farten op, men vi løber kun 7 mil i vagten, dels af hensyn til skibets skrøbelige kedler, og dels for at spare på kullene. Men vi når forhåbentlig hjem engang.

■ **21. april.** Ugen endte som den begyndte vejret angående, i dag er det rent svinevejr ligesom i søndags med regn og modvind. Temperaturen er stadig i aftagende, i dag kun 8-10 grader. Mandskabet, som derude i varmen løb om halvnøgne eller i snehvidt ravn-dugstøj, er nu klædt på som til nordpolsfart med uldne tørklæder, stortrøjer og søstøvler.

I forgårs og i går passerede vi en modgående damper, og i dag passeredes vi af en medgående damper, som vi havde i sigte 3-4 timer, hvorpå den forsvandt, ellers ser vi kun himmel og hav. Om en uges tid venter vi at være ved Færøerne, men så må vejret også være os lige så gunstigt som hidtil, ellers kniber det med den ringe fart vi gør. Om en anden uges tid skulle vi helst være hjemme, hvad rummer ikke dette lille ord af glæde og længsel, efter halvandet års fravær. Gid der ikke venter os for mange skuffelser.

■ **22. april, søndag.** Pibende storm fra sydøst. "Valkyrien" vælter sig fra den ene side til den anden og oversprøjtes hvert øjeblik af søen. Vejret er ellers mildt med høj himmel og sol, så jeg tror, at det har blæst af til i morgen.

■ **25. april.** Solen skinnede ind ad køjet, da jeg vågnede i morges, nu ligger jeg til kl. 7-8, da jeg ikke har noget særligt at stå op efter, og køjen er så indbydende nu i det kølige vejr.

Hele dagen har vi haft rengøring nede i skibet, rummene er nu tømt for kul, og vi skulle igen se at få rent skib. Der siges rigtignok, at vi skal have kul på Færøerne, ja så kan vi jo begynde forfra igen med kulsvineriet. Vejret er fint, og vi lunter hjemad med vores 6-7 miles fart.

I aften holdt vi fødselsdag i messen med lange toddyer, sang og strengespil, men jeg går til køjs nu kl. 11.30.

■ **26. april.** Højt barometer, fint, køligt vejr og vinden lige i halen. I formiddags var vi pr. trådløs i rapport med amerikabåden "United States" på vej fra København til New York, og vi modtog de triste meddelelser om ud- deling af brødkort, mangel på kul, petroleum og kartofler, men hvad betyder dette for os imod den glæde, vi alle føler ved at nærme os hjemmet.

Vi kan mærke, at vi er kommet nord- på, en flok måger har kredset omkring "Valkyrien" i eftermiddag, vi var ellers kun vant til pelikaner.

■ **28. april.** Efter at vi de sidste par dage har haft en strygende medbør, slog vinden i middags om fra syd til nord, og vi fik vind og sø lige i næsen, samtidig fik vi regn, termometret er helt nede på 5-6 grader, så det var slet ikke hyggeligt i eftermiddags. Musikken måtte i aften ned på banjerne og spille, og vi mindedes de stygge novemberda-

ge på udrejsen, da musikken hver aften spillede på banjerne, da vejret var for råt og blæsende til, at den kunne være på dækket. I aften er vi imidlertid kommet tilstrækkeligt højt nordpå til at være klar af farezonen. Kl. 9 forandrede vi kurs og står nu øst i til Færøerne, vi har små 300 kvartmil dertil, og vi venter at være der i overmorgen. Måtte der nu bare ligge en del post til os, vi har ingen efterretninger hjemmefra siden midt i januar, så vi er jo alle meget spændt på at høre nyt.

■ **29. april, søndag.** I morges kl. 8 fik vi en rask lille hagbyge og senere på formiddagen snevejr, vi skal da mærke, at vi atter er kommet nordpå, hvor vi hører hjemme. Det er knusende koldt, og vi har også i dag vind og sø i næsen. I løbet af formiddagen vekslede vi kendingssignaler med to dampere, vistnok engelske hjælpekydsere, og i eftermiddag passeredes vi temmelig tæt af en trawler, som stod nordvest i, og som måske skulle op til Island på fiskeri. Dagen gik ellers stille og fredeligt med en lang middagslur og musik på banjerne.

■ **30. april.** I morges da jeg kom på dækket, var vejret strålende fint, og færøerne lå forude i blålig dis og fortonede sig som en mægtig stor, uregelmæssig firkantet stenkolos, dækket af sne. Efterhånden som vi nærmede os, trådte konturerne frem, og øerne skilte sig ud fra hinanden, der findes ialt en snes stykker. Nu kunne vi skelne fyrtårnet på Myggenæs, den vestligste ø i gruppen, og vi nærmede os ret hurtigt. Snart passerede vi Myggenæs, stod nordom Vaagø og Strømmø, som her præsenterede deres mægtige stenvæg-

ge, snart bløde og runde, snart i de mærkeligste formationer. De var gennemskåret af dybe kløfter, ligesom fjeldvæggen var spaltet lige fra toppen og ned til vandfladen. Det hele storslået, men trist, ikke et træ, bare tildels dækket af et lag mos. Vi passerede bygderne Vestmanhavn, Kvivik og Sandevaag, rundede sydspidsen af Strømø og stod nu op imellem denne og Nolsø til hovedbyen Thorshavn, hvor vi kastede anker kl 3.30 eftermiddag.

Inspektionsskibet "Beskytteren" lå her på reden, og chefen for dette aflagde visit. Snart efter fik vi besøg af flere befalingsmænd fra "Beskytteren", og de tilbragte nogle timer ombord hos os. Thorshavns beboere strømmede i store skarer ned til havnen for at tage "Valkyrien" i øjesyn, og mange af dem kom ud i deres små lette både for at tage os på nærmere hold, ligesom Dannebrog røg til vejrs overalt inde i byen og på fiskekutterne, som lå her på reden.

Efter middagen var jeg et lille trip i land fra kl. 6.30-8.30, men at beskrive byen er ret umuligt, thi noget mere uregelmæssigt skal man lede længe efter. Husene er næsten alle af træ på granitunderlag, de gamle er tjærede og med græstørvsbelægning på taget, de nyere huse er derimod malet med lyse, livlige farver og ret pyntelige. Der ses dog også en del stenhuse som amtmandsboligen og realskolen.

Efter at have aflagt besøg hos et par bekendte fra tidligere tid - jeg var heroppe med "Beskytteren" i vinterhalvåret 1904-05 - og været en tur op til "Kongemindet", tog jeg atter om

bord. "Kongemindet" er en granitobelisk, opført højt til vejrs bag byen, til minde om Kong Christian IX's besøg på Færøerne i året 1874 under Islands tusindårsfest.

Kl. 9.30 aften lettede vi os stod til søs ned kurs til Norge. Vi slap for at få kul, men der var heller ikke post til os. Vejret er stærkt overtrukket, blæsende og koldt, forhåbentlig er vi i København inden søndag. 8 søfolk, hvis skib er torpederet af tyskerne, og som opholdt sig nogen tid i Thorshavn, fik tilladelse til at tage med "Valkyrien" til København.

Sluttes i næste nummer

Tuteinerne i Vestindien

Tyvekronesedlen i nummeret før forrige gav anledning til en kommentar, som igen har givet anledning til en kommentar fra arkitekt B. Waagepetersen:

En tak til H. F. Garde når han i januar-medlemsbladet oplyser, at den i Vestindien boende Tutein i 1813 - kort før sin død - lod tinglyse, at hans seks børn "avlet i naturligt ægteskab" med Maria Sussannah van Beverhoudt "skal holdes for at være mine ægte børn".

Det synes at give forklaringen på en gammel familiegåde, som har optaget sindene både i Vestindien og Danmark, hvorfor slog man i Danmark hånden af ham, hvorfor afskar man forbindelsen til denne Tutein? Maria Sussannah har trods sit hollandske navn altså været kulørt, og hvad værre var, han fik mere eller mindre officielt børn med hende, uden at de var gift!

Nu skriver H. F. Garde, at han hed Johan Friederich, men det er forkert, han hed Jean Friederich, men blev ganske vist kaldt John. Om ham kan berettes:

Han var født i Manheim i 1762 som søn af Jean Thierry Tutein (1721-1795) og Ester Cornel (1724-1797), kom til Danmark med sine ældre brødre, Diederich og Peter på foranledning af deres fætter, storkøbmanden Peter Tutein (1724-1799), der havde etableret sig i København, og hvis hustru Pauline (1725-1799) er kendt fra de gamle tyvekronesedler. Hans brødre blev gift med to af fætterens døtre og indtrådte i firmaet, hvorimod John blev sendt til Vestindien, formodentlig for at varetage husets interesser dér.

Her indleder han så et forhold til denne Maria Sussannah, som han ifølge loven ikke kunne gifte sig med, fordi hun var farvet, og denne mesalliance har man ikke kunnet godtage i den tyskreformerte familie i København. Men forbindelsen må senere være blevet genoptaget, idet Johns datter, Maria Catharina (1799-1867) blev opdraget hos farbroderen, Diederich, i København og senere gift med fætteren, Constantin Frisch (1793-1865).

John bliver på et tidspunkt gift (eller lever sammen med) en fru Müffelmann, der medbringer tre sønner. Sammen får de i hvert fald en søn, Philip Jacob Tutein (?-1876), som får en del efterkommere i Vestindien (Johns sønner af første forbindelse synes at være udvandrede).

Når der i dag findes adskillige Tuteiner (det siges 300) på de små tropeøer, skyldes det dels Philip Jacob, men også at Tuteinerne (som nogle af de første) tillod at slaverne på deres plantager opkaldte deres nyfødte efter familien. Så det er morsomt, at når den slægtsstolte familie i dag er uddød på mandslinien i Danmark, så blomstrer den videre i Vestindien i forskellige schatteringer!

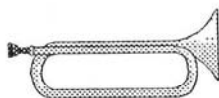
Om Johns død meddeler en sandstens-tavle i muren om kirkegården i Christiansted:

"Her hviler en ædel yngling, Frederik Wilhelm Müffelmann, født februar 1781, død den 12. april 17...og den brave mand John Frederik Tutein, købmand i Christiansted på St. Croix, død november 1813, rejst af brødrene...."

(det punkterede er ulæseligt).

John må ikke forveksles med Johann Friederich Tutein (1757-1853), der en tid ejede plantagen Whim på St. Croix (hvis hovedbygning nu er museum) samt muligvis andre plantager på øen, hvor han dog næppe har været. Han var søn af Peter og Pauline og således halvnevø af John, selvom han var 7 år ældre. Hans store pilasterprydede palæ (opført 1801) dominerer stadig Vimmelskiftet over for Jorcks Passage. Han ligger begravet sammen med sine forældre i Hvedstrup kirke, der hørte under hans gods, Edelgave i Smørum.

Bent Waagepetersen
Espergærde

Nye
medlemmer

- vi siger velkommen i

DANSK VESTINDISK SELSKAB

Kitte & Arne Stolbjerg Drud
Bagsværdvej 246A, 2880 Bagsværd

Johan Alfanso James
Glentevej 14, 5610 Assens

Nancy Tofte Fisher
Kongevejen 191, 2830 Virum

Dir. Leif Svalesen
Tromøy, 4818 Færvik
N - Norge

Lars Andre Adrian
Dejtvænge 9, 9800 Hjørring

Inger Dorthca Jørgensen
Rådhusvej 5
2920 Charlottenlund

Lars Mosdal
Skovbrynet 3, 9530 Støvring

Birgit Maria de Chabert
Peter Lundsvej 6B, 2800 Lyngby

Birte Øvlisen Hoile
Høvænget 9, 8260 Viby J.

Clas Riistoft Nygaard
Frederiksborgvej 158
2400 København NV

Jesper Larsen
Helle Høst Sørensen
Hvidovre Torv 4
2650 Hvidovre

Lektor Birthe Palludan
Hostrups Have 6
1954 Frederiksberg C.

Sofus Walbom Kring
Thorsmindevej 10
2720 Vanløse

Ulla Dorrit Bjørklund
Søndervigvej 113
2720 Vanløse

Jens Bruhn
Lene Søgaaard
Ystadvej 32
2850 Nærum

Ernst & Else Bohr
Lundehusvej 6A
2100 København Ø.

Journalist Inger-Lise Klausen
Falkonergårdsvej 9
1959 Frederiksberg C.

Kjeld & Helga Houman
Sandalsparken 90
3660 Stenløse

Læge Michael Laub
Jo Ogilvie
Lyngbyvej 301
2900 Hellerup

DANSK VESTINDISK SELSKAB

Indmeldelsesblanket

Undertegnede anmoder op optagelse
fra den:

___ / ___ 19__

_____
(underskrift)

Fødselsår: _____

Medlem nr: _____

(udfyldes af selskabet)

Det udfyldte skemaet sendes til med-
lemssekretariatet (se side 31)

På nederste del anføres motivering for
ønsket om medlemsskab, for eks.
interessen for øerne, slægtsskab, op-
hold på øerne m.v. samt evt. reference
til medlemmer af selskabet.

Fulde navn:

Stilling:

Gade:

Postnr og by:

Telefon:

DANSK VESTINDISK SELSKAB - Foreningsadresser

Overlæge Gunnar Thornval
Borgevej 11,
2800 Kgs. Lyngby
42 88 43 32

Direktør A. Meinertz Knudsen
Rosavej 24,
2930 Klampenborg
31 63 72 61

Ingvar Zangenberg
Dyrhavevej 28,
2930 Klampenborg
31 64 02 63

Afdelingsdirektør
Knut Lund Petersen
Lyngskrænten 23,
2840 Holte
42 80 29 65

Overlæge Chr. Mygind Sørensen
Jagtvej 215A, 10 etage
2100 København Ø
31 29 33 63 (bedst eft. 19)

Turistfører Edith Torp
Lyngbyvej 281,
2900 Hellerup
31 65 73 84

Jørgen O. Bjerregaard
Hørhaven 5
2750 Ballerup
42 97 19 12

Museumsdirektør,
dr. phil Henning Henningsen
Flynderborgvej 7, 3000 Helsingør
49 21 21 50

Museumschef Steffen Linvald
Skovshovedvej 39
2920 Charlottenlund
31 63 76 68

Arkivar, cand. mag. Erik Gøbel
Kingsøvej 16, 4600 Køge
53 65 90 50

Læge Erik Thornval
Asavænget 6, 2800 Lyngby
42 88 74 52

Journalist Ole Bidstrup
Lykkesholms Alle 2A, 4.sal
1902 Frederiksberg C
31 24 10 20

Vagtmester John Dybart
Kastruplundgade 58, 2770 Kastrup
32 52 02 81

Kommandør Søren Laub
Skovagervej 19, 2920 Charlottenlund
31 63 90 15

Medlemssekretariatet

*Alle henvendelser vedr. indmeldelser
og adresseforandringer rettes til:*

INGVAR ZANGENBERG
DYREHAVEVEJ 28
2930 KLAMPENBORG
TELEFON: 31 64 02 63

Morrison Memorial Church
 ; Noregade 13. Ved siden af er
 der en "lillekøle" hvor børnene vil
 sætte på et Bism kendet. De er rinder kørt
 af an af disse lykkelige parkeringspladser,
 som det trækker med osalt.
 Carl Amalie 10. December 1984